

ГОДИШЕН ДОКЛАД

на Междуведомствената комисия за експортен контрол и неразпространение на оръжията за масово унищожение към министъра на икономиката, енергетиката и туризма за изпълнението на Закона за експортния контрол на оръжия и изделия и технологии с двойна употреба за 2009 г.

I. Увод

Настоящият доклад е изготвен в изпълнение на разпоредбите на чл. 74 на Закона за експортния контрол на оръжия и изделия и технологии с двойна употреба. Той съдържа информация за дейността на Междуведомствената комисия за експортен контрол и неразпространение на оръжията за масово унищожение (Междуведомствената комисия), за издадените разрешения и осъществения износ, внос и трансфер на оръжия и изделия и технологии с двойна употреба през 2009 г., за актуалното състояние на системата за експортен контрол на Република България, както и за изпълнението на международните ангажименти на Република България в областта на експортния контрол.

1. Цели на експортния контрол

Основните цели на експортния контрол в международен план са спазването на международните задължения, включително санкции и ограничения, наложени от Съвета за сигурност на Организацията на обединените нации (СС на ООН), от Европейския съюз (ЕС) и Организацията за сигурност и сътрудничество в Европа (ОССЕ), зачитането на международното хуманитарно право и правата на човека, поддържането на международния и регионалния мир, сигурност и стабилност, предотвратяването на използването на конвенционални оръжия от терористични и криминални групи и предотвратяването на нелегитимно разпространение на конвенционални оръжия и изделия и технологии с двойна употреба (ИТДУ).

На национално ниво прилагането на принципите на експортния контрол е обвързано със защита на националната сигурност, икономическите и външнополитическите интереси на страната.

2. Обхват на експортния контрол

Прилаганият контрол, както в рамките на международните организации и режими, така и на национално ниво, обхваща определени категории конвенционални въоръжения, свързано оборудване и средствата за тяхното производство, както и една широка гама ИТДУ, които могат да

бъдат използвани както за граждански цели, така и за разработването, производството и разпространението на оръжия за масово унищожение (ОМУ).

2.1. Оръжия

Експортният контрол на оръжията обхваща всички бойни огнестрелни оръжия и боеприпасите за тях, бомби, торпеда, реактивни снаряди, ракети, средствата за управление на огъня, военните сухопътни транспортни средства, редица химически или биологични токсични вещества и средства за защита от тях, радиоактивни материали и взривни вещества с военно предназначение, ракетни горива, пиротехнически и други вещества, военни плавателни съдове и летателни апарати, специализирано военно електронно оборудване, кинетични високоскоростни оръжейни системи, бронирани или защитни технически средства, симулатори за бойно обучение, апаратури за визуализация или радиоелектронно противодействие, заготовки и отливки, които се използват в контролирани продукти, водолазна апаратура, технически бази-данни и други технически средства с военно предназначение, средства за производство на оръжия, оръжейни системи с насочена енергия, средства за защита, криогенни и свръхпроводими технически средства, софтуер със специално предназначение, военни технологии, както и техническата помощ, свързана с поддръжка, ремонт, модифициране и модернизация на оръжия.

Оръжията, които подлежат на експортен контрол, са определени с нормативно установен списък, приет в българското национално законодателство, с последна актуализация в Постановление № 289 на Министерския съвет от 3.12.2009 г.

2.2. Изделия и технологии с двойна употреба

Другата по важност цел на експортния контрол е въвеждането и прилагането на правила по отношение на трансферите на изделия, които могат да бъдат използвани както за гражданска употреба, така и за производството и пренасянето на ОМУ или други военни цели.

Сътрудничеството в областта на експортния контрол на ИТДУ се основава на участието на Република България в международните режими и организации за експортен контрол, в рамките на които се разработват и приемат ръководни правила, меморандуми за разбирателство и най-добри практики по отношение на системите за контрол, както се определят и актуализират съответните списъци с контролирани изделия и технологии, крайни потребители, които могат да се считат за „чувствителни“ от гледна точка на неразпространението на ОМУ. Сътрудничеството се базира също на обмена на информация с националните контролни органи в рамките на ЕС и на международните режими.

По инициатива на Европейската комисия (ЕК) и в изпълнение на препоръките на Резолюция 1540/2004 на СС на ООН, отнасяща се до прилагане на мерки за борба с тероризма, беше приет и публикуван Регламент (ЕО) 428/2009 на Съвета на ЕС от 5 май 2009 г. за въвеждане на режим на Общността за контрол на износа, трансфера, брокерската дейност и транзита на изделия и технологии с двойна употреба, който замени Регламент (ЕО) № 1334/2000 на Съвета от 22 юни 2000 година за въвеждане режим на Общността за контрол на износа на стоки и технологии с двойна употреба (Регламент № 1334/2000). В нормативната база на ЕС в областта на експортния контрол за първи път се въвежда общностен контрол върху брокерската дейност и транзита на ИТДУ.

Контролираните ИТДУ включват ядрени материали, химикали, микроорганизми и токсини, обработката на контролирани материали, електроника, компютри, телекомуникации и информационна сигурност, датчици (сензори) и лазери, навигационно и авиационно оборудване, оборудване, използвано в морския флот, силови установки (двигателни системи), космически апарати и свързаното с тях оборудване, които могат да се използват както за граждански, така и за военни цели.

Списъците на контролираните ИТДУ на международните режими за експортен контрол са интегрирани в Приложение I на Регламент (ЕО) 428/2009 на Съвета на ЕС.

Общоприета практика в рамките на режимите и ЕС е прилагането на разрешителен режим по отношение на изделия, които не са включени в списъците в случаите, когато изделията са или могат да бъдат предназначени за военна употреба в държава, спрямо която има наложени санкции или ембарго на ООН, ОССЕ или ЕС, или тези изделия са предназначени за разработване и производството на ОМУ или на системи за тяхното пренасяне. Този механизъм е известен като прилагане на всеобхватна клауза („catch-all clause”). За ефективното функциониране на националните системи за експортен контрол от особена важност е активното сътрудничество между компетентните органи и представителите на индустрията и академичната общност.

3. Прозрачност и предоставяне на информация

Сред основните принципи, приети от международната общност в областта на експортния контрол, е прозрачността и предоставянето на информация, свързана с осъществяването му. Прозрачността спомага за общото разбиране на проблемите на експортния контрол, включително функционирането на националните системи за експортен контрол и на международните режими и организации, механизмите за лицензиране на международни доставки, обемите на извършваните международни сделки с контролирани изделия, държавите-износители и крайни потребители на оръжия.

Като пълноправен член на ЕС, България ежегодно предоставя на Съвета на ЕС данни за осъществения през предходната година износ на оръжия. Въз основа на представените от всички държави-членки национални данни, секретариатът на Съвета на ЕС подготвя Консолидиран годишен доклад по изпълнението на Кодекса за поведение на ЕС при износа на оръжие. Документът се представя на Европейския парламент и се публикува в Официалния вестник на Европейските общности¹.

Република България е предоставила пълна информация в съответствие с международните си ангажименти за износа и вноса на конвенционални оръжия през 2009 г. по линия на Регистъра на ООН за конвенционалните оръжия, за износа и вноса за и от страни-членки на ОССЕ през 2009 г. по линия на Международния обмен за малките оръжия и леките въоръжения (МОЛВ) по Документа на ОССЕ за МОЛВ и за осъществения износ на оръжия през 2009 г. по линия на Васенаарската договореност (ВД).

II. Международно сътрудничество

1. Сътрудничество в рамките на ЕС

1.1. Политика на експортен контрол

Основата за общите политики и действия на Република България със страните-членки на ЕС в областта на експортния контрол се съдържа в Глава V – Разпоредби по Общата външна политика и политика за сигурност от Договора за ЕС. Целите на Общата външна политика и политика за сигурност са запазване на общите ценности, фундаментални интереси и независимостта на ЕС, укрепване на сигурността на ЕС и страните-членки с всички средства, запазването на мира и укрепването на международната сигурност, засилване на международното сътрудничество, развитие и консолидиране на демокрацията и силата на закона с респект към правата на човека и основните свободи. В съответствие с член 296 от Договора за Европейската общност, една страна-членка може да предприема мерките, които счита за необходими за запазване на своите интереси в областта на сигурността, в т.ч. и свързаните с търговията с оръжия, боеприпаси и военни материали. На основание на тази разпоредба страните-членки прилагат национална политика по отношение на износа и вноса на военни изделия.

¹ В процес на подготовка е 12-ия Консолидиран годишен доклад, който ще съдържа данни за осъществения през 2009 г. от държавите-членки на ЕС износ на оръжие.

1.2. Обща Позиция 2008/944/ОВППС на Съвета от 8 декември 2008 година, определяща общи правила за режим на контрол върху износа на военни технологии и оборудване

Обща Позиция 2008/944/ОВППС замени Кодекса за поведение на ЕС при износа на оръжие, който бе приет на 8 юни 1998 година, като израз на желанието на страните-членки да предприемат действия по хармонизиране на своите политики за експортен контрол. Общата позиция е част от *acquis communautaire* и представлява юридически обвързващ документ, който всяка страна-членка следва да въведе в националното си законодателство. Други основни характеристики на Общата позиция са:

- терминът „оръжия” е заменен от „военни технологии и оборудване”;
- критерий 1 предвижда отчитане и на ангажиментите, поети от страните-членки в рамките на режимите за експортен контрол;
- критерий 7 предвижда да се взема под внимание възможността технологиите или оборудването да попаднат в ръцете на терористи;
- Наръчника за прилагането на механизмите на Общата позиция (User’s Guide) придобива официален статут чрез упоменаването му в чл. 13.

Във Общата позиция са формулирани осем основни критерии, които се отчитат при разглеждане на заявленията за износ на оръжия. В случаите, когато износът на въоръжение не отговаря на един и/или повече от критериите, държавата-износител може да откаже издаването на разрешение за осъществяване на трансфера. Осемте критерии са свързани със (1) зачитане на международните ангажименти на държавите членки и наложени санкции от СС на ООН и ЕС, (2) зачитане правата на човека в държавата-краен получател, (3) вътрешната обстановка в държавата-краен получател - съществуването на напрежение или въоръжени конфликти, (4) запазване на регионалния мир, сигурност и стабилност и недопускане на прекомерно струпуване на оръжия в райони с потенциални или съществуващи конфликти, (5) опазване на националната сигурност на страните-членки и на техните територии, (6) поведението на държавата-вносител в международната общност, включително по отношение на подкрепата за международния тероризъм и поддържащите го държавни режими, (7) наличието на риск от пренасочване или реекспорт при нежелателни условия, (8) съвместимостта на оръжията или оборудването с техническия и икономическия капацитет на държавата-получател.

1.3. Обмен на информация

В Обща Позиция 2008/944/ОВППС са разписани и допълнителни ангажименти на страните-членки, сред които и обменът на информация за откази, направени при разглеждане на заявления за износ на оръжия. В съответствие с това, всяка страна-членка е поела ангажимент в случаите на разглеждане на заявление за износ на оръжия, да се отчитат направените от други страни-членки откази за идентични сделки. При наличието на такива, се провеждат консултации с цел за уточняване на идентичността на изделията и актуалността на приложените критерии от Общата позиция.

В чл. 8 на Общата позиция е предвидено и публикуването на Годишен отчет на ЕС за износа на оръжия, който представя детайлна информация за издадените разрешения и реализирания износ по страни-износители, страни-вносители, категории от Общия списък на оръжията и стойности.

В рамките на редовните заседания на специализираната Работна група към Съвета на ЕС по износа на конвенционални оръжия (COARM - Council Working Party on Conventional Arms Exports), държавите-членки обсъждат въпроси и обменят информация относно общата политика на ЕС по тези въпроси, националните политики на експортен контрол спрямо отделни дестинации, годишните отчети, процесите на консултации и др.

1.4. Директива 2009/43/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 6 май 2009 година за опростяване на реда и условията за трансфер на продукти, свързани с отбраната, вътре в Общността

Директива 2009/43/ЕО, публикувана на 11.06.2009 г. в Официален вестник на ЕС, предвижда значително облекчаване на съществуващия контрол върху движението на отбранителни изделия в Общността. Тя е насочена към по-доброто функциониране на вътрешния пазар на отбранителни изделия и повишаване конкурентноспособността на продуктите, които се произвеждат и трансферират вътре в Общността, като при това се акцентира върху стабилността на съществуващите системи за контрол на износа за трети страни. Директивата въвежда генерални и глобални разрешения за трансфер, както и система за сертифициране на фирмите с оглед недопускането на реекспорт при нежелани условия. Страните-членки имат задължението до 30 юни 2012 г. да приемат всички необходими закони, подзаконови и административни разпоредби за прилагането ѝ.

1.5. Дейността на ЕС в областта на експортния контрол на изделията и технологии с двойна употреба (ИТДУ)

Оръжия за масово унищожение

На 28.04.2004 г. СС на ООН бе приета Резолюция 1540/2004, която има за цел предотвратяването на действия от страна на недържавни структури и лица за получаване на достъп до ОМУ или средствата за тяхното разпространение. Съгласно разпоредбите на Резолюция 1540/2004 на Съвета за сигурност на ООН всички държави се задължават да въведат ефективни мерки на национален контрол с цел предотвратяване разпространението на ядрени, химични или биологични оръжия и техните носители, включително чрез въвеждане на необходимия контрол върху свързаните с тях материали. Държавите са задължени да въведат адекватни административни и наказателни мерки, приложими при нарушения на законодателството им.

Дейността на ЕС в областта на експортния контрол и неразпространението на ИТДУ е тясно свързана с работата на международните режими за експортен контрол. Тя е предмет на обсъждане и дискусии в две специализирани работни групи към Съвета на ЕС – Работна група по неразпространението на ОМУ (CONOP - Council Working Party on Non-proliferation) и работна група по ИТДУ (WPDU - Working Party on Dual-use Products), чиято дейност е свързана с набиеляване на мерки по ефективното прилагане и усъвършенстване на законодателството на ЕС в тази област, включващо и ежегодното актуализиране на контролните списъци. През месец май 2009 г. беше приет и публикуван Регламент (ЕО) 428/2009 на Съвета на ЕС за въвеждане на режим на Общността за контрол на износа, трансфера, брокерската дейност и транзита на изделия и технологии с двойна употреба, който замени Регламент № 1334/2000.

2. Международни споразумения

Сред международните конвенции и договори в областта на неразпространението на ОМУ, следва да се отбележат Договора за неразпространение на ядрени оръжия (ДНЯО) от 1968 г., Конвенцията за забрана на разработването, производството и натрупването на бактериологични (биологически) и токсични оръжия (КЗБО), от 1972 г., Конвенцията за забрана на разработването, производството, натрупването и употребата на химически оръжия и за тяхното унищожаване (КЗХО) от 1993 г. ДНЯО е ратифициран с Указ № 668 на Президиума на Народното събрание от 10.07.1969 г. и е в сила за Р България от 5.03.1970 г. и Допълнителния протокол към Споразумението между Република България и Международната агенция по атомна енергия за

прилагане на гаранциите във връзка с ДНЯО, ратифициран със закон, влязъл в сила от 10.10.2000 г., КЗБО е ратифицирана с Указ № 1524 на Държавния съвет от 30.06.1972 г. В сила за Р България от 26.03.1975 г. КЗХО е ратифицирана със закон, приет от 38-мо Народно събрание на 29.06.1994 г. (Обн., ДВ, бр. 55 от 8.07.1994 г. изм. и доп. ДВ, бр. 11 от 02.02.2006 г., в сила от 06.02.2007 г.).

3. Международни режими за експортен контрол и инициативи в областта на неразпространение на ОМУ

- **Възникване и цели**

С цел осъществяване на международно сътрудничество, което да ограничи незаконното разпространение на конвенционални оръжия, средства за тяхното производство и на ОМУ, над 40 държави са се присъединили към международните режими за експортен контрол: Васенаарска договореност (ВД), Австралийска група (АГ), Режим за контрол на ракетните технологии (РКРТ), Група на ядрените доставчици (ГЯД) и Комитетът „Цангер”.

Целта на тези режими е доброволното присъединяване на държавите-участнички към общоприети принципи и правила на контрол и обмен на информация по отношение на определени групи изделия и технологиите с цел избягване на риска от нерегламентираното им използване и разпространение. Дейността на режимите включва и осъществяване на контакти с трети държави с цел приобщаването им към ръководните правила на тези режими.

За разлика от конвенциите и договорите в тази област, международните режими за експортен контрол са учредени от държави-съмишленици и не притежават официален статут на международни организации.

- **Основни принципи и правила в дейността на режимите**

Ключови принципи в дейността на международните режими за експортен контрол са спазването на общи правила и прозрачност, изразяваща се в обмен на информация по отношение на издадени разрешения за трансфери, направени откази по заявления за износ и прилагането на т. нар. „no undercut” политика. Последният термин означава недопускането на износ от държава, членуваща в съответния режим, в случаите когато за идентична сделка е направен отказ от друга държава-участничка. В тези случаи е предвидена процедура за провеждане на консултации с държавата, издала отказа, преди вземане на решение по аналогичната сделка. Тази система се прилага в рамките на ВД, РКРТ, ГЯД и АГ. Друг важен принцип е „всеобхватната” клауза или т. нар. „catch-all” клауза, която е въведена в ръководните правила на международните режими за експортен контрол и дава правно основание на контролните органи да прилагат разрешителен

режим (т.е. да издадат разрешение или да откажат издаване на разрешение) по отношение на изделия и технологии, които не са включени в контролните списъци, но за които са налице основателни причини да се счита, че могат да бъдат използвани за производство и разпространение на ОМУ или са предназначени за военна употреба в държава, спрямо която има наложени санкции или ембарго на ООН, ОССЕ или ЕС. Извършва се контрол и върху „нематериални трансфери” или т. нар. “intangible transfers”, които представляват предаване на програмни продукти и технологии чрез електронни медии, включително и чрез факс, телефон, електронна поща или други електронни средства за чуждестранен потребител. Прилага се контрол върху износа и по отношение на устното предаване на технологии, когато технологията е описана по телефона.

3.1. Васенаарска договореност

Република България е съучредител на режима от създаването му през 1996 г. През 2008 г. страната ни бе председател на Васенаарската договореност и ръководи Пленарното заседание на договореността, което се проведе в началото на м. декември 2008 г.

Официалният сайт на режима на който може да бъде намерена информация за страните-участнички, основополагащите принципи и документи е www.wassenaar.org.

3.2. Австралийска група

Република България участва в режима от м.октомври 2001 г.

Официалният сайт на режима е www.australiagroup.net

3.3. Режим за контрол на ракетните технологии

Република България участва в режима от 1 юни 2004 г.

Информация за принципите, целите и членовете на режима може да бъде намерена на официалната интернет страница на РКРТ: www.mtrc.info

3.4. Комитет Цангер

Република България е приета в Комитета „Цангер” на ежегодната среща на държавите-участнички на 22.10.1992 г.

Подробна информация е публикувана на сайта www.zanggercommittee.org.

3.5. Група на ядрените доставчици

Република България се присъединява към Ръководните правила за износ на ядрени материали и свързаното с тях оборудване на ГЯД през 1984 г.

По-подробна информация за ГЯД е публикувана на www.nuclearsuppliersgroup.org.

3.6. Нови насоки за действие на Европейския съюз в борбата с разпространението на ОМУ и средствата за тяхното пренасяне

През декември 2008 г., пет години след приемането на Стратегията на ЕС срещу разпространението на ОМУ, Съвета прие документа, наречен „Нови насоки за действие на Европейския съюз в борбата с разпространението на ОМУ и средствата за тяхното пренасяне”, който е приет за да засили ефективността и оперативното приложение на Стратегията. Целите, които документът поставя са:

- да противодейства още по-активно срещу потока на финансови средства, насочени към разпространението на ОМУ и да санкционира такива действия;
- да разработи мерки за предотвратяването на т. нар. „неосезаеми трансфери” на знания и ноу-хау;
- да поддържа информираност сред предприемачите, научните и академични среди и финансовите институции;
- да продължи сътрудничеството с международни организации и трети страни с цел подобряване на техните политики на експортен контрол.

III. Ограничения и забрани за доставки на въоръжения и свързано оборудване.

Република България прилага ограничения и забрани върху доставките на въоръжения и свързано оборудване в съответствие със санкциите, наложени с Резолюции на СС на ООН, ЕС и такива, наложени от ОССЕ. Санкциите са интегрирани в българското национално законодателство чрез приетия от Министерски съвет Списък на държавите и организациите, спрямо които Република България прилага забрана или ограничения върху продажбата и доставките на въоръжение и на свързано с него оборудване, в съответствие с Резолюции на СС на ООН и решения на ЕС и на ОССЕ (ПМС № 267 от 12.11.2009 г. за изменение на ПМС № 91 от 2001 г.). Постановлението се актуализира след всяка промяна в наложените международни санкции.

Санкции, прилагани от Европейския съюз в областта на експортния контрол:

Подробна информация за прилаганите ограничения по държави е публикувана на страницата на Съвета на ЕС:

http://ec.europa.eu/external_relations/cfsp/sanctions/docs/measures_en.pdf

IV. Данни за износа, вноса и трансфера на оръжия и изделия и технологии с двойна употреба през 2009 г. С цел да бъдат представени реално осъществените дейности с оръжия и изделия и технологии с двойна употреба, в приложенията към настоящия доклад не е включена информация за разрешенията в случаите на извършване на временен и обратен износ/трансфер с цел ремонт, демонстрации, участие в изложения и др., както и временен внос и обратен внос/трансфер със същите цели.

1. Данни за износа, вноса и трансфер на оръжия през 2009 г.

През 2009 г. Междуведомствената комисия е издала общо **726** разрешения. От тях **432** са били за износ и трансфер на оръжия от територията на Република България, като най-голям брой разрешения за износ са издадени за САЩ, Индия, Германия и Алжир. (*Приложение 1*).

1.1. Износ и трансфер на оръжия от територията на Р България

През 2009 г. е реализиран износ и трансфер на оръжия от територията на Р България на оръжия на обща стойност **145 003 244 Евро**.

Най-големи обеми по стойност са осъществени за Алжир, Афганистан, САЩ и Ирак. Обект на износ са основно изделия от категория СО1, СО3 и СО4 от Списъка на оръжията, следвани от категория СО11 (*Приложение 1*).

1.2. Внос и трансфер на оръжия за територията на страната

През 2009 г. за внос и трансфер за територията на страната на оръжия са издадени **294** разрешения, като най-голям брой разрешения са издадени за внос и трансфер за територията на страната от Чехия, Германия, Украйна и Сърбия. (*Приложение 2*).

Общата стойност на реализирания внос и трансфер за територията на страната е **71 801 455 Евро**, като най-голяма част от осъществения внос е от Франция, Украйна и Сърбия. Основната част от внасяните изделия е от категория СО10, следвана от категория СО3 и СО6. По-голямата част от стойността на вноса и трансфера се отнася за изделия, предназначени за модернизацията на

Българската армия. Другата част се формира от стрелково оръжие, предназначено за продажба на вътрешния пазар, а също така и внос и трансфер на взривни вещества и боеприпаси с цел унищожаване.

През 2009 г. са издадени 14 разрешения за транзит на оръжия през територията на Република България, предимно от и за страни-членки на ЕС и НАТО. Междуведомствената комисия е отказала осъществяването на 8 износа на оръжия от България – на основание критерии 1, 3, 4 и 7 на приложение № 2 към чл. 5 на Постановление на Министерски съвет № 91/2001.

2. Данни за износ, трансфер и внос на изделия и технологии с двойна употреба (ИТДУ) през 2009 г.

2.1. Физическите и юридическите лица подлежат на регистрация за извършване на износ и трансфер на ИТДУ. Регистриращият орган е Междуведомствената комисия. Регистрация за износ се извършва за срок от три години, като всяка следваща регистрация се извършва за същия срок.

През 2009 г. Междуведомствената комисия е извършила регистрация и е издала **10 бр.** удостоверения за право за извършване на износ и трансфер на ИТДУ, за които поддържа публичен регистър.

2.2. Обобщени данни за износ, трансфер и внос на ИТДУ:

2.2.1. Износ

През 2009 г. е реализиран износ на обща стойност **4 325 772 Евро** и са издадени следните разрешения:

- Брой издадени разрешения за износ - **19** на стойност **7 206 021 Евро**;
- Брой разрешения, по които е осъществен износ – **24 (в т.ч. 5 броя от 2008 г.)**;
- Генерално разрешение за износ на Общността (ГРИО) № EU001 - по това разрешение **4 фирми** са извършили **35 износа** на обща стойност **987 367 Евро**;
- Съгласно чл. 4 /Всеобхватна клауза/ от Регламент 428/2009 са издадени **3** разрешения за износ на стойност **2 171 720 Евро**, по които изцяло е осъществен износ;

Междуведомствената комисия е отказала осъществяването на два износа на ИТДУ.

Обобщените данни са представени в таблица № 1 на Приложение № 3.

2.2.2. Трансфер

През 2009 г. е реализиран трансфер от територията на Република България на обща стойност **2 876 204 Евро** и са издадени следните разрешения:

- Брой издадени разрешения за трансфер – **5** на стойност **2 808 272 Евро**;
- Брой разрешения, по които е осъществен трансфер – **6 (в т.ч. 1 брой от 2008 г.)**, на стойност **2 876 204 Евро**;

Обобщените данни са представени в таблица № 2 на Приложение № 3.

2.2.3. Внос

През 2009 г. е реализиран внос на обща стойност **107 585 644 Евро** и са издадени следните удостоверения:

- Брой издадени удостоверения за внос – **32** на стойност – **116 757 141 Евро**;
- Брой издадени удостоверения, по които е осъществен внос – **34 (в т.ч. 2 броя от 2008 г.)**, на стойност – **107 585 644 Евро**;

Обобщените данни са представени в таблица № 3 на Приложение № 4.

2.3. Юридическите лица, извършващи дейности съгласно Закон за забрана на химическото оръжие и за контрол на токсичните химически вещества и техните прекурсори, подлежат на регистрация за извършване на тези дейности. Регистриращият орган е Националният орган по прилагане на Конвенцията за забрана на химическото оръжие - Междуведомствената комисия. Регистрация за износ се извършва за срок от три години, като всяка следваща регистрация се извършва за същия срок. За 2009 г. са издадени две удостоверения за регистрация

V. Структура и институции

Република България има двустепенна система на експортен контрол. Основните органи, осъществяващи дейности по лицензиране и издаване на разрешения, са съответно: Междуведомствения съвет по въпросите на военнопromишления комплекс и мобилизационната готовност на страната към Министерския съвет (Междуведомствения съвет) и Междуведомствената комисия.

1.1. Междуведомствен съвет

Съгласно Закона за експортния контрол на оръжия и изделия и технологии с двойна употреба, лиценз за право за извършване на износ, внос, трансфер и транспортиране на оръжия се издава от

Междуведомствения съвет. Междуведомственият съвет също така извършва регистрация на лицата, които осъществяват брокерска дейност с оръжия. Съпредседатели на Междуведомствения съвет са министърът на икономиката, енергетиката и туризма и министърът на отбраната. В Междуведомствения съвет са включени представители на Министерството на икономиката, енергетиката и туризма, Министерството на отбраната, Министерството на вътрешните работи, Министерството на външните работи, Министерството на финансите, Министерството на транспорта, информационните технологии и съобщенията, Министерството на регионалното развитие и благоустройството, Министерството на образованието, младежта и науката, Националната разузнавателна служба, Държавна агенция „Национална сигурност” (ДАНС), Държавна агенция “Държавен резерв и военновременни запаси”.

1.2. Междуведомствена комисия

Заявленията за издаване на разрешения за износ, внос, трансфер в Общността, транзит или брокерска сделка с оръжия и износ, трансфер от територията на Република България за територията на друга държава от Общността, транзит и брокерска дейност с ИТДУ, се разглеждат от Междуведомствената комисия. Председател на Междуведомствената комисия е министърът на икономиката, енергетиката и туризма, а членове са представители на Министерството на външните работи, Министерството на икономиката, енергетиката и туризма, Министерството на отбраната и ДАНС.

Междуведомствената комисия разглежда и заявления за издаване на удостоверения за извършване на дейности, съгласно Закона за забрана на химическото оръжие и за контрол на токсичните химически вещества и техните прекурсори и изпълнява и функциите на Национален орган по изпълнение на КЗХО.

1.3. Контролни органи

Съгласно чл. 71 от ЗЕКОИТДУ, контролни функции в областта на експортния контрол на оръжия и ИТДУ имат Междуведомствения съвет, Междуведомствената комисия, министъра на икономиката, енергетиката и туризма, министъра на вътрешните работи, председателя на ДАНС, директора на Агенция “Митници” на Министерството на финансите или от оправомощени от тях длъжностни лица.

2. Национално законодателство:

✓ Закон за експортния контрол на оръжия и изделия и технологии с двойна употреба (Обн., ДВ, бр. 11 от 2.02.2007 г., изм., бр. 109 от 20.12.2007 г., в сила от 1.01.2008 г., изм. и доп., бр. 36 от 4.04.2008 г., изм., бр. 82 от 16.10.2009 г., в сила от 16.10.2009 г., изм. и доп., бр. 13 от 16.02.2010 г.)

✓ Правилник за прилагане на закона за експортния контрол на оръжия и изделия и технологии с двойна употреба (Обн. - ДВ, бр. 32 от 17.04.2007 г.; попр., бр. 39 от 2007 г.; изм. и доп., бр. 44 от 09.05.2008 г.; изм., бр. 93 от 24.11.2009 г., в сила от 24.11.2009 г.; изм. и доп., бр. 31 от 23.04.2010 г.)

✓ ПМС № 289 от 03.12.2009 г. за приемане на Списък на оръжията и Списък на изделията и технологиите с двойна употреба, които подлежат на контрол при внос (Обн., ДВ, бр. 98 от 11.12.2009 г.)

✓ Закон за забрана на химическото оръжие и за контрол на токсичните химически вещества и техните прекурсори (ЗЗХОКТХВТП), (Обн., ДВ, бр. 8 от 28.01.2000 г., изм., бр. 75 от 2.08.2002 г., в сила от 3.09.2002 г., бр. 11 от 2.02.2007 г., бр. 82 от 16.10.2009 г., в сила от 16.10.2009 г.)

✓ Наредба № 16-437 от 04.05.2007 г. за условията и реда за извършване на дейности с токсичните химически вещества и техните прекурсори (Обн., ДВ, бр. 40 от 24.05.2007 г.)

✓ Закон за изпълнение на Регламент на Съвета (ЕО) № 1236/2005 относно търговията с някои стоки, които биха могли да бъдат използвани с цел прилагане на смъртно наказание, изтезания или други форми на жестоко, нечовешко или унижително отношение или наказание (Обн., ДВ, бр. 23 от 29.02.2008 г.)

Подробна информация относно националната система за експортен контрол е публикувана:

- на интернет страницата на министерството на икономиката, енергетиката и туризма на адрес: <http://www.mee.government.bg/ind/arms.html>;
- на специализираната страница на Междуведомствената комисия на адрес: www.exportcontrol.bg.

**МИНИСТЪР НА ИКОНОМИКАТА,
ЕНЕРГЕТИКАТА И ТУРИЗМА:**

ТРАЙЧО ТРАЙКОВ

Съгласували:Евгени Ангелов, заместник-министър

..... Христо Атанасов, за директор на дирекция „МКТС”

Изготвили: Наталия Граховска, младши експерт в дирекция „МКТС”

.....Надежда Тончева, старши експерт в дирекция „МКТС”